Qorti Kriminali

Onor. Imħallef Consuelo Scerri Herrera, LL.D., Dip Matr., (Can)

Att tal-Akkuza Nru. 3/2018

Ir-Repubbklika ta' Malta

Vs

Rosario Militello

Illum 1 ta' Gunju , 2021

Il-Qorti,

Rat ir-rikors Rosario Militello, pprezentat seduta stante quddiem il-Qorti nhar is-27 ta' April ,202 1fejn espona bir-rispett: is-segwenti

"Illi b'sentenza tat-3 ta Dicembru 2019 din l-Onorabbli Qorti kienet inter alia laqghet parzjalment l-ewwel eccezzjoni preliminari ta' l-esponent u ordnat l-isfilz ta' l-istqarrija tieghu kif ukoll iddikjarat bhala inammissiblli kwalunkwe dikjarazzjoni maghmula minnu fl-istadju ta' l-investigazzjoni minghajr l-presenza tal-avukat u kwalunwke referenza ghall-koontenut ta l-sitqarrija u ghal dak li seta qal minghajr il-presenza ta l-avukat'

Illi l-Avukat Geneali appella minn din id-decisjoni u b';sentenza tas-27 ta Jannar 2021 il-Qorti ta' l-Apelli Kriminali rrevokat dik il-aprti tas-entenza omsemmija sil-paragrafu precedent ta dan ir-rikors.

*Illi fl-sites gurnata u cioe fit-3 ta Dicembru 2019 fis-entenza fl-ismijiet Morgan Omourah v L-aavuakt Generali, il-Qorti kOstituzzjonali tat duirezzjoi lil Qorti Kriminali saebix fil-proceduri Kriminali fl-simijiet '****The Republic of Malta vs Izuchukwu Morgan Onourah**** (Ir-rikorrent f'dik il-kawza) ma tippermettic l-uzu bhala orova ta l-sitqarrija li l-istess Izuchukwu Morgan Onourah kien ta waqt li kien fil-kustija tal-pulizija.*

Illi apparti mill-fatt li l-esponent huwa ta l-umli fehma tli d-decisjoi fi-konfront tieghu moghtija mill-Qorti tal=Appelli Kriminali fis-27 ta Jannar 2021 hija lesiva tad-drit tieghu ghal smiegh xieraq dan l-istat ta incertezza fil-gurisprudenza ta pajjizna huwa ukol lesiv in kwantu jikkreja diskriminazzjoni minghajr fundament u jpoggi lid-difiensuri ta l-esponent f'sitwazzjoni impossibli li jistruwixxu l-patrocinat cioe l-esponenti.

Ghaldaqtsant l-esponent jitlob lil din l-Onorabbli Qorti sabiex tirreferi dinil-kwistjoni lil Prim Awla tal-Qorti Civili (sede Kostituzzjonali) saebix jigi deciz jekk id-decisjoni tal-Qorti ta l-Appelli Kriminali fl-ismijiet Ir-Republika ta Malta vs rosario Militello moghtija fis-27 ta' Jannar 2021 – in kwantu ddikjarat li l-istqarrija tieghu maghmula minghajr il-presenza ta' l-Avukat kwalunkwe dikjarazzjoni maghmula fl-istadju ta l-investigazzjoni minghajr il-presenza tal-Avukat u kwlaunkw refernza ghall-kontenut ta l-sitqarrija u ghal ak li seta qal minghajr il-presenza ta l-Avukat huma ammissibli – tiksirx d-dritt tieghu ghal smiegh xieraq kif sancit mill-Artikolu 6 tal-Konvenzjoi Ewropeja mill-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta Malta'.

Rat id-digriet taghha tas-27 ta' April, 2021 fejn akkordat it-talba tal-tal-Avukat Generali sabiex jippresenta r-risposta u akkordatlu zmien sal-11 ta' Mejju, 2021.

Rat ir-risposta tal-Avukat Generali, pprezentata fir-registru ta' din l-Onorabbli Qorti fid-19 ta' Awwissu, 2019 fejn espona bir-rispett:

"Illi r-rikorrent qed jitlob lil din l-Onorabbli Qorti sabiex tirreferi l-kwistjoni imresqa minnu lil Prim Awla tal-Qorti Civili (sede Kostituzzjonali) sabiex jigi deciz jekk id-decizjoni tal-Qorti tal-Appelli Kriminali fl-ismijiet premessi moghtija fis-27 ta' Jannar, 2012 in kwantu ddikjarat li l-istqarrija tar-rikorrent maghmula fl-istadju ta-investigazzjoni minghajr il-presenza tal-avukat u kwalunkwe referenza ghall-kontenut tal-istqarrija u ghal dak li seta qal minghajr il-premssi tal-avukat huma ammissibli tiksirx id-dritt tieghu ghal smiegh xieraq kif sanxit mill-artiklu 6 tal-konvenzjoni Ewropeja u mill-artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta rispettivament.

Illi r-rikrrent qqed jibbaza l-ilment tieghu prinicpilament abbazi tal-fatti li fl-imsemmija data Qorti Kostituzzjonai tat direzzjoni lil dina l-Onorabbli Qorti fil-proeduri kriminali fl-ismijiet The Reoublic of Malta vs Izuchukwu Morgan Omourah sabiex ma tippermettix l-uzu bhala prova tal-istqarrija li l-istess akkuzat kien ta' waqt li kien fil-kustodja tal-pulizija b'dana li inholoq stat ta incertezza fil-gurisprudenza ta' pajjizna liema sitwazzjoni hija lesiva fis-sens li tikkreja diskriminazzjoni minghajr fondament u jpoggu lill-avukati tr-rikorrent fl-impossibilita li jistuwixxuh.

L-esponenti joggezzjona ghat-talba rikorrenti kid dedota dir-rikors in risposta ghar raguinijiet segwenti:-

1. *L-esponenti jibda sabiex jissottometti li kul meta tqqum kwistjoni Kostituzzjonali quddiem Qorti li ma ghandhiex kompetenza Kostituzzjonali dik il-Qorti mhux obbligata taghmel riferenza lill-Qorti ta' kompetenza kostituzzjonali izda ghandha diskrezzjoni li ma tirreferix f'kazijiet meta l-kwistjoni tkun wahda sempliciment*

frivola u vessatorja. F'dan ir-rigward l-esponenti jirreferi ghall-Artikolu 46 (3) tal-Kostituzzjoniu l-korrispettiv tieghu tal-Kap 319 tal-ligijiet ta Malta li jipprovdi illi 'jekk f'xi proceduri f'xi Qorti li ma tkunx il-Prim Awla tal-Qorti Civili jew il-Qorti Kostituzzjonali tqum xi kwistjoni dwar il-ksur ta xi wahda middisposizzjonijiet ta' l-imsemmija artikoli 33 sa 35 (maghqudin) dik il-qorti ghandha tibghat il-kwistjoni quddiemil-Prim awla tal Qorti Civili kemm il darba fil-fehma tghha t-tqanqil tal-kwsitjoni ma tkunx semplicimentfrivola jew vessatorja..."

Illi effettivament huwa l-ezami stabilit fis-sub inciz (3) tal-Artikolu 46 tal-Kostituzzjoni u l-korrispettiv tieghu fil-kap 319 li ghandha taghmel dina l-Onorabbli Qorti f'dan l-istadju u cioe jekk dak imqanqal mill-akkuzat huwiex sempliciment frivolu jew vessatorju. L-esponenti huwa tal-fehma li kif ser jintwera han taht f'dina r-risposta it-talba tar-rikorrenti hija semplicment frivola u vessatorja u ghandha tigi dikjarata bhala tlai.

2. *Illi tajjbe li wiehed janlizza ezattament dak li l-akkuzat qiegehd jirreferi ghalih hafna allegata lezjoni m; minn esami tar-rikors in risposta jirrizulta lil-akkuzat qieghed jillanja minn decizjoni li inghatat mill-Qorti tal-Appeli Kriminali u dan stante li b'mod verlt l-akkzuat qiegehd issostni li tali sentenza hija hazina.*

Illi filwaqt li l-esponenti jsostni li d-decisjoni tal-Qorti tal-Apelli Kriminali kienet wahda gusta , madankollu , jigi rilevat li d-dritt ghal smiegh xieraq ma jiggarantix il-korrettezza tas-entenzi fil-mertu iza jiggarantixxi biss il-harsien ta certi principji procedurali (indioendenza u imparzjalita tal-Qorti u tal-gudikant, audi alteram partem u smiegh u pronuncjament tas-sentenza fil-pubbliku) li jikkonducu ghall-amministrazzjoni tajba tal-

gustizzhja. Il-funzjoni tal-Qorti, fil-gurisduzzjoni Kostituzzjonali taghha mhiex li tirrevedi s-sentenzi ta Qrati ohra biex tar ajekk gewsdecizi b'mod tajjeb jew le.

Illi fil-ka zodjern il-Qorit tal appelli Kriminali ri affermat li l-fatt wahdu l aret stqarrija mhux fil-presenza tal-avuakt mhuwiex bizzejjed saviex jaghti lok ghal ksur ta smeugh xieraq u ghalhekk hwua mehtieg li l-process gudizzjajru jigi ezamiant fl-intier tieghu u mhux f'bicca minnu ghaldaqstat l-ilment imressaq mir-rikorrent gja gie sorvolat u deciz mill-imsemmija Qorti liema decisjoni hija i nlinea u fidila ghall-insenjament moghti mill-Grand Chamber fil-kaz ta Beuze u fid-decisjonijiet tal-Qortii Ewropej fil-kazijiet ***Farrugia v Malta*** *u* ***Stephens (no. 3) v Malta.***

3. *Illi minghajr pregudizzju ghas-0uespost b'kul dvut rispett lejn ir-rikorrenti jinghad li ma tezisti l-ebda cirkotanza ta incertezza fil-gurisprudenza taghna b'dana li fid-decisjoi taghha l-Qorti tal-Appelli Kriminali rgghet tenniet dak li qalet* ***f'Ir-Republika ta Malta v Martin Aiello*** *li:*

" Hu fuq l-istat l-obbligu li jaghti prova li fil-process kriminali kien hemm overall fairness. F'dan il-kaz mhuwiex possibli li jsir ghal kollox l-esercizzju li ssemma fil-kaz ta Beuze ghaliex s'issa l-guri ghadu ma sarux.

Dan ghaliex:

..dwar dan il-kaz ghad irid jsir il-guri. Ghalhekk huwa l-gurati li ser jiddeciedu jekk l-apellant huwiex hati tal-akkui li hemm kontrih. Maankollu, ser ikun l-Imhallef li fl-indirizz li jrid jaghmel lill-gurati ser jigbor ix-xhieda ta-xhieda u l-orvi li jkkunu marbutin maghhom kif ukoll ifisser ix-xorta u l-elementi tr-reati rilevanti ghall-kaz. Hu l-imhallef li jagheml ...kull osservazzjoni ohra li tiswa biex treggi u turi lill-guri kif ghandu jaqdi sewwa d-dmirijiet tieghu.' (Artikolu 465 tal-kap 9.)

Illi f'dan l-isfond u wara li ddikjarat l-istqarija u kull refernza ghaliha bhala prova ammissibli l-Qorti tal Appelli Kriminali accennat illi fil-kors tac=celebrazzjoniji tal-guri, wara li jinstema l-provi kollha, fl-indirizz finali, l-Imhallef togat ghandu jaghti dik id-direzzjoni opportuna lil gurati dwar il-valur probabotrj tal-istqarrija rilaxxjati mill-akkuzat jekk jirriuzlta li dawn ma ttihdux skont il-ligi, jekk javveraw irwiehom dawk ic-cirkotanzi elenkati til-linji gwida stabbiliti fid-decisjoni Beuze hawn fuq citata. Fu q kollox ghall-appellat dejjem jibqa id-dritt tieghu li jitlob revisjoni tal-verdett u s-entenzza tal-Qorti Kriminali fl-eventwalita li kun hem dikjarazzjoni li htija fil-konfront ieghu.

Illi dwar l-sitat ta incertezza fil-gurisprudenza ta pajjizna l-esponenti jemmen li ma jesisti l-ebda kunflitt bejn id-edecisjonijiet tal-Qrati tghna hekk kif qed jigi argumentat mir-rikorrent. Illi l-esponenti jirrileva li l-principju ta judicial certainty huwa implicitu fl-Artikolu 6 tal-Knvenzjoi Ewropeja. Ili dan il-principju gie imfisser mill-Qoti Ewropeja fis-entenza fl-ismijiet perez Arias v Spain deciza fit-28 ta Gunju, 2007 bhala 'Dans son analyse desgriefs de l-espece la Cour se doit de rappeler qu'elle n'a pas pour tache de se substituer aux jurisditions internes. C'est en effect au premier chef aus autorites nationals et notaments aux cours et tribunaux, qu'il incombe d'interpreter la legisaltion interne (voir, mutatis mutandis Tejedor Garcia c Espagne du 16 Decembre 1997, Recueil des arret et decisions 1997-VII p. 2796, 31) le role de la Courr se llimtiant a verifier la compatinilitite avec la Convetion ds effects de pareille intepretation (Socuete anonyme ' Sotiris et Nikos Koutras ATTEE c. Grece no. 39442/98, 17, CEDH 2000 -XII et Rodriquez Valin c Espagne, no. 47792/99, 22,11 Otobre 2001).

Illi l-ilment fir-rikros promotur mhuwiex li hemm incertezza li fl-interpretazzjoni ta ligi partiklari izda fuq incerteza dwar sentenzi moghtija mill-Qorti Kostituzzjonak u l-Qorti tal Appelli Kriminali fl-sitess gurnata dwar l-istess suggett ergo it-tehid ta stqarrija minghajr l-

assitenza legali qabel s-segh tal-akwza. Ili r-rikorrnt bhal donyu qed jittanta jiffabrika cjolazzjoni u dan epress li s-sentenza moghtija fi rpoceduri kirinali in konfront tieghu ma ghogbitus. Ili fir-rigward le-sponenti jibqajishq li jekk wiehed janalizza l-akzijiet li ingahtaw dan l-ahhar perijodu fuq bazi ta case by case jirrizult ab'mod l-aktar car li l-principju tac-certezza bl-ebda mod ma gie menomat.

*Ili l-esponentijishaq ukoll i kosnegwneza naturali ta kul sistma gudiddjzajra bbazata fuq strati differenti ta' gurisdizzjoihuwa li sentenzi jsitghu ivarjaw fuq medda ta zmien. Illi dan gie rikonoxxut ukoll mill Qorti Ewropej fis-sentenza fl-ismijiet **Santos Pinti v Portugal** deciza fl-20 ta Mejju 2008 fejn l-Qorti osservat li 'possibility of conflicting court decisions is a ninehrent trait of any judicial suystem whic is bassed on a network of trial and appeal courts with authority over the area of thei territorial jurisdiction. Scuh divergencies may also arise within the same court. That in itself cannot be considered contrary to the Convention.'*

Illi fil-kaz fl-ismijiet Albu and Others v Romnia (applikazzjoi 34796/09_ deciza fl-10 ta Mejju 2012, il-Qorti Ewropea ghamlet referenza ghall-principji li kienu applikabbli ghall-kaz ta allegat kunflitt ta decizjonijiet. Il-Qorti ewropeja nfasizzat li ma kienitx il-funzjoi taghha li titratta zbalji ta fatt jew id-dritt alelgatament kommessi mill-Qrti nazzjonali sakemm tali zbalji ma kienx jivvolaw dritttijeti protetti mill-konvenzjoi. Il-Qorti kompliet tosserva illi l-possibilita ta kunflitta ta sentenzi tinsav f'kul sistema gudizzjajra. Ili dak li kelha tistabilixxi l-Qorti hwua jekk kienx hemm 'profoound and ong standing differences' bejn il-gurisprudenza tal-Qrati domestici jekkil-ligi domestika kienitx tipprovdi ghall-mekkanizmu sabiex jigi newtralizzat l-kunflitta u jekk tali mekkanizmu kien apikat. Kunsdireazzjoni importanti kienet jekk kienx hemm certu stabilita fiss-entenzi moghtija u dan premess li dik l-istabilita twassal ghall-fiduccju tal-pubbliku fis-sistema gudizjarja. Mdankollu, il-Qorti Ewropeja kompliet tosserva li dina c-certezza ma jfissirx likellu jkun hemm onsistenza fis-

entenzi u dan epress li l-evoluzzjoi tal-gurisprudenza ma jimmenomax l-ahjar ammisntirazzjoni tal-gustizzja. F'dan il-kaz, il-Qoti Ewropeja sabet li l-Qrti domestikci kienu taw numru kbor ta sentenzi kunfligenti li kienu jittrattaw fatti u ligi identitici. Il-Qorti kompliet li sabiex tigi stabilita certezza irridu jghaddu numru ta snin u li perijodu ta sentenzi kunflingenti huwa tollerat filwaqt li l-principji ta certezza bl-ebda mod ma mittiefes. Illi fir-rigward zgura ma jsitax jinghad li ghandna sitwazzjoi ta profound and long standing differeza izda li qed nghixu dan il-perijodu ta evoluzzjoni guridiku kontiwu fuq dan is-suggett. Ili aktar minn hekk ir-rikorrent qiegehd jilmenta minn decisjonijiet li inghataw fl-sites gurnata u cioe fis-27 ta Jananr 2021 allura kif jsita jargumetna li hemm profound and long standing difference!

Illi fl-umli opinjoni tal-esponttn il-gurisprudenza fuq dan is-suggett evolviet b'talimod li l-gurisprudenza hija univoka li l-fatt wahdu li stqarrija li tkun ittihdet mignhajr l-assistenza leali ma jirendihiex prova ammissiblli. Illi galadarba qedin fil-kamp penali u d-decisjoni li qieghed jilmenta minnha r-rikorrenti inghatat mill-Qorit tal-Appelli Kirminali, ir-rikorrenti ma sjtiax jilmenta dwar allegat incertezza naxxentiminn sentenzi li ingahtaw minn Qrati muniti b'gurisdizzjoni Kostituzzjonali u dan ghar ragui ovvja li l-Qrati muniti b'gurisdizzjoni Kostituzzjoanli jkkunu qedin jesaminaw kwistjonijiet differenti mill-qrti penali . Illi r-rikorrenti bl-ebda mod u waq ma jallega inkonsistenza bejndecizjonijiet moghtija mill-Qorti tal Appell Kriminal iizda qieghed jittenta jqabbel sentenzi ta qrati li l-funzjonijiet taghhom huma totalmetn differenti. Illi le-psonenti jibqa' itenni li d-decisjoni tal_Qorti ta-Appell Krimianli ma ghandha k-ebda dell ta ksur ta-drittiejti fundamentali. Illi kif gie affermat mill-qrti fir-rigward tal-principju regolatur dwar l-ammissibilita ta prova fil-process penali illi hija prassi adottata mil-gurisprudenza illi prova ma titiqesx li hija inammissinli sakemm ma jkuns hemm xi disposizzjoni esperessa tal-ligi li tpprekludi l-

amissjoni ta dik il-prova. Illi l-epsonenti perga itenni li l-ilment dwar l-ammissibilita tal-sitqarrija gja gie trattat u decizmill-Qorti tal-Appelli Kirminali liema qirti iddecidet war ali ezaminat b'kawtela l-atti fl-assjem tghhom gid-dawl tal-linji gwida li hargu minn Beuze, li tali stqarrija u kwlaunkwe refernza ghaliha huma ammissibli bhal prova.

Għaldaqstant fid-dawl tas-suespost l-esponenti ***qed joġġezzjona*** *għar-referenza kostituzzjonali dana ghas-enplici ftt li ttali talba hija frovola u vessatorja u prematura u ma sservi ghal xejn ghajr biex tistutilfika s-smiegh ghal guri odjern.*

Rat li fan ir-rkors gie trattat quddiem din il-Qorti fis-seduta ta' nhar il-11 ta' Mejju, 2021.

Semghet lill-partijiet jittrattaw fosthom Dr Kevin Valletta ghan-nom ta' l-Avukat Generali ghan-nom tar-Repubblika ta- Malta u Dr Giannella De Marco tar-rikorrenti.

Ikkunsidrat,

Illi primarjament, din il-Qorti tibda biex tissottolinea li f'kaz ta' lanjanza kostituzzjonali, il-funzjoni ta' din il-Qorti hija wahda li ghandha parametri stretti dettati mill-Kostituzzjoni ta' Malta. Filfatt l-artikolu 46(3) tal-Kostituzzjoni ta' Malta jipprovdi li:

> *'Jekk f'xi proċeduri f'xi qorti li ma tkunx il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili jew il-Qorti Kostituzzjonali tqum xi kwistjoni dwar il-ksur ta' xi waħda mid-disposizzjonijiet tal-imsemmija artikoli 33 sa 45 (magħdudin), dik il-qorti għandha tibgħat il-kwistjoni quddiem il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili kemm-il darba fil-fehma tagħha t-tqanqil tal-kwistjoni ma tkunx sempliċement frivola jew vessatorja; u dik il-qorti għandha tagħti d-deċiżjoni tagħha fuq kull kwistjoni mibgħuta*

quddiemha skont dan is-subartikolu u, bla ħsara għad-disposizzjonijiet tas-subartikolu (4) ta' dan l-artikolu, il-qorti li quddiemha tkun qamet il-kwistjoni għandha tiddisponi mill-kwistjoni skont dik id-deċiżjoni.'

Illi din il-Qorti f'dan l-istadju bl-ebda mod ma hija imsejha u lanqas hija kompetenti sabiex tiddeciedi fil-mertu il-kwistjonijiet imressqa mir-rikorrenti fit-talba tieghu ghal referenza Kostituzzjonali izda trid tara biss jekk fl-opinjoni taghha, it-talba maghmula mir-rikorrenti sabiex issir referenza abbazi ta' dak premess hijiex wahda li tinvolvi kwistjoni li hi primarjament frivola jew vessatorja. Illi jekk il-kwistjoni jew kwistjonijiet imqajma huma fil-fehma ta' din il-Qorti frivoli jew vessatorji, din il-Qorti ghandha tichad it-talba maghmulha mir-rikorrenti. Izda jekk minn naha l-ohra, il-Qorti hija tal-fehma li l-kwistjonijiet imqajma ma humiex la frivoli u lanqas vessatorji, din il-Qorti trid ghalhekk tilqa' t-talba u tordna referenza Kostituzzjonali. Sabiex din il-Qorti tqis jekk il-kwistjonijiet imqajma mir-rikorrenti jimmeritawx referenza Kostituzzjonali, l-ezami li jrid isir minn din il-Qorti huwa dak tal-*prima facie* u ghalhekk l- akkoljiment jew ic-cahda tat-talba tar-rikorrenti sabiex issir referenza Kostituzzjonali ma jkun bl-ebda mod ifisser li din il-Qorti tkun qieghda tippronunzja ruhha dwar il-lanjanzi mressqa mir-rikorrenti.

Fis-sentenza fl-ismijiet **'Alan Mifsud et versus L-Avukat Ġenerali et'**[1], il-Qorti kkunsidrat li;

'"frivola" riferibbilment għall-kwistjoni Kostituzzjonali li tiġi sollevata quddiem xi qorti - barra l-Qorti Kostituzzjonali jew il-Prim'Awla tal-Qorti Ċivili - tfisser li dik il-kwistjoni hija, ta' ebda preġju jew valur, vana, nieqsa mis-serjeta' manifestament nieqsa mis-sens, li ma jistħoqqilhiex attenzjoni; waqt li "vessatorja" tfisser li l-kwistjoni ġiet sollevata mingħajr raġunijiet suffiċjenti u b-iskop li ddejjaq u tirrita lill-kontroparti;'

Ikkunsidrat,

[1] Deciza fit-23 ta' Novembru, 1990

Illi in succint il-lanjanzi imqajma mir-rikorrenti fir-rikors in kwistjoni jikkonkerna is-segwenti:

1. Illi fil-kawza odjerna l-Qorti tal-Appelli Kriminali (sede Superjuri) b'sentenza taghha tas-27 ta' Jannar, 2021 kienet irrevvokat sentenza moghtija minn din il-Qorti kif preseduta nhar it-3 ta' Dicembru 2019 fejn dik il-Qorti kienet iddikjarat li m'ghandux jkun hemm l-isfilz ta' l-sitqarija rilaxxjata mir-rikorrenti nhar l-4 ta Awwissu 2014 , kif ukoll li m'ghandux jkun hemm sfilz ta' dik il-parti fejn din il-Qorti iddikjarat inammissibli kwlaunkwe dikjarazzjoni maghmula mill-akkuzat rikorrenti fl-istaadju tal-investigazzjoni minghajr l-assistenza tal-avukat kif kient ordnat din l-istess Qorti.
2. Illi pero fl-istess jum dik il-Qorti Kostituzzjonali u cioe nhar is-27 ta' Jannar, 2021 b'sentenza ohra fl-ismijet '**<u>The Republic of Malta vs Izuchukwu Morgan Onourah</u>** kienet laqghet it-talba tar-rikorrenti Onourah fejn talab li jkun hemm l-isfilz tal-istatment tieghu mill-proceduri kriminali stante li dan gie rilaxxjat meta ma kienx assistit minn avukat u ma ippermettietx l-uzu taghha bhala prova fil-proceduri kriminali li kienu ser jinstemghu bhal kaz odjern quddiem din il-Qorti kif asssitita mill-gurati.
3. Illi ghalhekk ir-rikorrenti jsostni li iz-zewg sentenzi li inghataw fl-istess jum qed jikkrejaw incertezza legali u qedin jipprivaw lill-avukati difensuri milli jassistu lill-patrocinati taghhom skond linji gwida u dan ghaliex jirrizulta li hemm inkonsistenza totali dwar l-interpretazzjoni li qed tinghata dwar l-import ta' stqarrija li tkun giet rilaxxjata fl-assenza tad-dritt li l-indagat jkun assistit minn avukat tax-xelta tieghu.

4. Illi minhabba din l-incertezza legali r-rikorrenti qed isofri vjolazzjoni fid-drittijiet fundamentali tieghu kif protetti mill-Kostituzzjoni ta' Malta u l-Konvenzjoni Ewropeja tad-Drittijiet tal-Bniedem.

Illi l-Avukat Generali jsostni li din l-Qorti ma hiex obbligata li tilqa' talba sabiex issir referenza Kostituzzjonali jekk tkun tal-fehma li tali talba hija frivola u vessatorja. Huwa jsostni li s-sentenza li inghatat mill-Qorti tal-appelli Krimianli (sede Superjuri) fl-ismijiet premessi nhar is-27 ta' Jannar, 2021 hija gusta u ma tikkreja l-ebda vjolazzjoni fil-konfront tar-rikorrenti. Pero bir-rispett kollu ir-rikorrenti ma hux qed jilmenta dwar jekk is-sentenza li inghatat mill-Qorti tal-appelli Kriminali (sede Superjuri) kientix korretta jew le u dan ghaliex illum hija res judicata izda li minhabba il-kontenut taghha illum ghandna sitwazzjoni fejn tezisti l-incertezza. legali. L-Avukat Generali sostna ukoll li d-dritt ghal smiegh xieraq ma jiggarantixx il-korrettezza tas-sentenzi fil-mertu izda jiggarantixxi biss il-harsien ta' certu principji procedurali. Huwa zied jghid li ma tesisti l-ebda kunflitt bejn id-decisjonijiet tal-Qrati taghna hekk kif allegat mir-rikorrenti u li t-talba tar-rikorrenti hija wahda frivola u vessatorja.

Fid-dawl tal-premess, sabiex din il-Qorti tkun tal-fehma li l-lanjanzi mqanqla mir-rikorrent humiex sempliċiment frivoli u/jew vessatorji, trid tkun konvinta li l-lanjzanzi m'humiex fost dawk li: "*prima facie, m'għandhomx jitqiesu ta' ebda preġju jew valur, vani, nieqsa mis-serjeta, manifetament nieqsa mis-sens li ma jistħoqqilhomx attenzjoni, u/jew, li ġew sollevati mingħajr raġunijiet suffiċjenti u bl-iskop li jdejqu u jew*

jirritaw lill-kontroparti." (ara f'dan is-sens **Alan Mifsud vs Avukat Ġenerali**[2], u **Il-Pulizija vs Noel Arrigo et**[3]).

Kif ingħad fis-sentenza ta' din il-Qorti diversament presjeduta fl-ismijiet **Mary Fatima Vassallo vs Daniel Spiteri et**[4],:

> *"Issa l-esistenza ta rimedju ordinarju ghandha tirrizulta lill-Qorti bhala stat ta'* ***fatt attwali u obbjettiv****, u d-diskrezzjoni ta' l-Qorti li ma tezercitax is-setghat taghha "jekk tqis li jkun desiderabbli li hekk taghmel" minhabba l-esistenza ta' rimedju iehor hija decizjoni fuq dak l-****istat ta' fatt****. Huwa biss meta jew jekk jirrizulta lill-Qorti bhala fatt li jezisti rimedju iehor* ***effettiv*** *ghar-rikorrent li l-Qorti tista' taghzel illi ma tezercitax is-setghat taghha li tisma' l-ilment imressaq quddiemha. F`kaz li ma jirrizultax rimedju iehor xieraq, il-Qorti trid tiehu konjizzjoni tal-ilment.*
>
> ....
>
> *"L-esistenza ta` rimedju iehor ghandha titqies fil-kuntest tal-ksur tad-dritt fondamentali li jkun qed jigi allegat li nkiser.* ***Ghandu jkun rimedju accessibbli, xieraq, effettiv u adegwat biex jindirizza l-ksur****. Ma hemmx ghalfejn li, biex jitqies bhala effettiv, ir-rimedju jintwera bhala wiehed li sejjer jaghti lir-rikorrent success garantit. Huwa bizzejjed li jintwera li jkun wiehed li jista' jigi segwit b'mod prattiku, effettiv u effikaci."*

---

[2] Deċiża mill-Qorti Kostituzzjonali fl-20 ta' Novembru 1990
[3] Deċiża mill-Qorti Kostituzzjonali fid-29 ta' Ottubru 2003
[4] Deċiża mill-Qorti Kostituzzjonali fl-10 ta' April 2014

Illi ir-rikorrenti qieghdin jallegaw ksur tad-drittijiet fundamentali taghhom bazat fuq in-nuqqas ta' certezza legali kif sancit u inferit fl-**artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta u fl-artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem**. Din il-Qorti ma hijiex kompetenti biex tiddeciedi dwar jekk tirrizultax vjolazzjoni tal-Artikolu 6 tal-Konvenzjoni Ewropea tad-Drittijiet tal-Bniedem u tal-Artikolu 39 tal-Kostituzzjoni ta' Malta, kompetenza fdata lil Prim'Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) u l-Qorti Kostituzzjonali izda saebix tara jekk fid-awl tal-incertezza legali sollevata mir-rikorrenti hemmx lok ghal referenza kostituzzjonali abiex l-ilment tieghu jigi investigat *in funditus*.

Illi bhala introduzzjoni, jinghad li l-htiega ta' certezza legali huwa rekwizit intrinsiku tad-dritt tas-smiegh xieraq. Huwa minnu li fis-sistema guridika nostrana ma jezitix il-kuncett tal-precedent peró dan ma jiffisirx awtomatikament li ghalkemm qorti mihiex marbuta li ssewgi *ad unguem* decizjonijiet precidenti hija ghalhekk libera li tiddipartixxi minn ragunament alterjuri Dan qed jinghad ghaliex jezisti principju iehor li jippromwovi dicta kostanti u dan in ommagg mal-principju *auctoritas rerum (perpetuo) similiter iudicatarum*. Illi dan il-principju sab applikazzjoni diversi drabi mill-qrati taghna inter alia fis-sentenza fl-ismijiet **Ignatious u Carmela konjugi Debono et vs Direttur tal-Artijiet.** [5] Illi dan il-princpiju jsib ukoll ezistenza fil-gurisprudenza tal-Qorti Ewropeja.

Fis-sentenza **Beian v. Romania** [6] inghad is-segwenti:

> "33. *However, where States decide to enact legislation to compensate victims of past injustices, it must be implemented with reasonable*

[5] App Civili numru 40/07) deciza mil-Qorti tal-Appell Sede Superjuri nhar id-9 ta' Mejju 2017
[6] App.No 30658/05. (ECtHR 6 Dicembru,2007)

clarity and coherence in order to avoid, in so far as possible, legal uncertainty and ambiguity for the legal persons concerned. In that context, it should be stressed that uncertainty – be it legislative, administrative or judicial – is an important factor to be taken into account in assessing the State's conduct (see, mutatis mutandis, ***<u>Broniowski v. Poland</u>*** *[7], and* ***<u>Păduraru v. Romania[8]</u>****,).*

…

36. In the absence of a mechanism for ensuring consistency in its case-law, the highest domestic court delivered diametrically opposed judgments, sometimes on the same day, concerning the scope of Law no. 309-2002 (see, for instance, the judgments of 11 January and 1 and 28 March 2005).

37. Admittedly, divergences in case-law are an inherent consequence of any judicial system which is based on a network of trial and appeal courts with authority over the area of their territorial jurisdiction. However, the role of a supreme court is precisely to resolve such conflicts (see ***<u>Zielinski and Pradal and Gonzalez and Others v. France</u>*** *[9]).”*

Illi ssir referenza wkoll ghas-sentenza **<u>Albu and Others v. Romania</u>** [10] fejn il-Qorti Ewropea tenniet is-segwenti:

“The criteria that guide the Court's assessment of the conditions in which conflicting decisions of different domestic courts ruling at last instance are in breach of the fair trial requirement enshrined in Article 6 § 1 of the Convention consist in establishing whether "profound and long-standing differences" exist in the case-law of the domestic courts, whether the domestic law provides for machinery for overcoming these inconsistencies, whether that machinery has been applied and, if

[7] App. no. 31443/96. (ECtHR [GC], 22 Gunju 2004) § 151
[8] App. no. 63252/00. (ECtHR 1 Dicembru, 2005) § 92
[9] App. nos. 24846/94 and 34165/96 to 34173/96. (ECHR [GC] 25 Ottubru 1997) § 59
[10] App. No. 34796/09 (ECtHR 10 Awwissu 2012)

appropriate, to what effect (see Iordan Iordanov and Others, cited above, §§ 49-50; see also Beian (no. 1), cited above, §§ 34-40; Ştefan and Ştef v. Romania,; Schwarzkopf and Taussik, cited above, 2 December 2008; Tudor Tudor, cited above, § 31; and Ştefănică and Others, cited above, § 36);"

Illi ssir referenza wkoll ghas-sentenza **Affaire Stefan et Stef c. Roumainie** [11]

"34. En l'espèce, la Cour note que, dans une série d'arrêts, la Cour suprême de justice a interprété les dispositions de la loi no 51/1995 comme conférant aux juristes d'entreprise ayant exercé pendant plus de dix ans le droit d'accéder à l'Ordre des avocats sans examen d'entrée. Cependant, la Cour observe que, contrairement à sa jurisprudence constante confirmant ce droit, la Cour suprême de justice a adopté une solution diamétralement opposée dans les affaires des requérants.

35. Or, force est de constater que les deux arrêts du 30 janvier 2003 ne sauraient être qualifiés de revirement jurisprudentiel fondé sur une nouvelle interprétation de la loi. En effet, la *Cour suprême de justice n'a nullement expliqué les raisons du changement de sa position et elle est revenue ultérieurement à sa jurisprudence constante. Dans ce contexte, les deux arrêts déniant aux requérants le droit de bénéficier des dispositions de la loi no 51/1995 apparaissent singuliers et arbitraires.*

36. Il s'ensuit que l'incertitude jurisprudentielle qui a entraîné le rejet des actions des requérants, à laquelle s'ajoute l'absence d'un mécanisme apte à assurer la cohérence de pratique au sein même de la plus haute juridiction interne, a eu pour effet de priver les requérants du droit à l'inscription à l'Ordre sans examen alors que d'autres personnes se trouvant dans une situation similaire se sont

[11] App nos. 24428/03 and 26977/03. (ECtHR 27 April 2009) §§ 33-36,

vu reconnaître ce droit (voir, mutatis mutandis, Beian (no 1), précité, § 40)."

Fil-każ ta' **Albu v Romania**[12], dwar il-prinċipju ta' ċertezza legali:

> *"In its recent Grand Chamber judgment in **Nejdet Şahin and Perihan Şahin v. Turkey**[13], the Court reiterated the main principles applicable in cases concerning the issue of conflicting court decisions. These can be summarised as follows:*
>
> *"(i) It is not the Court's function to deal with errors of fact or law allegedly committed by a national court unless and in so far as they may have infringed rights and freedoms protected by the Convention (see **García Ruiz v. Spain**[14] . Likewise, it is not its function, save in the event of evident arbitrariness, to compare different decisions of national courts, even if given in apparently similar proceedings, as the independence of those courts must be respected (see **Ādamsons v. Latvia**[15]);*

*"(ii) The possibility of conflicting court decisions is an inherent trait of any judicial system which is based on a network of trial and appeal courts with authority over the area of their territorial jurisdiction. Such divergences may also arise within the same court. That, in itself, cannot be considered contrary to the Convention (see **Santos Pinto v. Portugal**,[16] and **Tudor Tudor v Rumania .)** [17]*

"(iii) The criteria that guide the Court's assessment of the conditions in which conflicting decisions of different domestic courts ruling at last instance are in breach of the fair trial requirement enshrined in Article 6 § 1 of the Convention consist in establishing whether "profound and long-standing differences" exist in the case-law of the

---

[12] Op. cit n 10
[13] App. no. 13279/05. (EctHR [GC] 20 October 2011) §§ 49-58
[14] App. no. 30544/96. (ECHR [GC], 21 Jannar 1999) § 28,
[15] App no. 3669/03 (EctHR 24 June 2008) § 118,
[16] App. no. 39005/04, (EctHR 20 May 2008)§ 41
[17] App. no. 21911/03 (EctHR 24 Gunju 2009)§ 29

domestic courts, whether the domestic law provides for machinery for overcoming these inconsistencies, whether that machinery has been applied and, if appropriate, to what effect (see ***Iordan Iordanov and Others***[18]*,; see also* ***Beian v Rumania (no. 1***[19]*); **Ştefan and Ştef v. Romania***[20]*; **Schwarzkopf and Taussik v Czech Republic*** [21] *; **Tudor Tudor v Rumania*** [22]*; and **Ştefănică and Others***[23]*;*

"(iv) The Court's assessment has also always been based on the principle of legal certainty which is implicit in all the Articles of the Convention and constitutes one of the fundamental aspects of the rule of law (see, amongst other authorities, Beian (no. 1), cited above, § 39; ***Iordan Iordanov and Others***[24]*; and **Ştefănică and Others***[25]*);*

(v) The principle of legal certainty, guarantees, inter alia, a certain stability in legal situations and contributes to public confidence in the courts. The persistence of conflicting court decisions, on the other hand, can create a state of legal uncertainty likely to reduce public confidence in the judicial system, whereas such confidence is clearly one of the essential components of a State based on the rule of law (see ***Paduraru v. Romania***[26]*; Vinčić and Others v. Serbia, nos. 44698/06 and others, § 56, 1 December 2009; and Ştefănică and Others, cited above, § 38);"(vi) However, the requirements of legal certainty and the protection of the legitimate confidence of the public do not confer an acquired right to consistency of case-law (see* ***Unédic v. France.***[27]*) Case-law development is not, in itself, contrary to the proper administration of justice since a failure to maintain a dynamic and*

[18] App. no: 23530/02 (ECtHR 2 Lulju 2009) §§ 49-50
[19] Op cit n 6 §§ 34-40
[20] Op. Cit n 11 §§ 33-36.
[21] App no. 42162/02 (ECtHR 2 December 2008)

[22] Op. cit n 17 § 31
[23]App. no 38155/02. (ECtHR 2 Frar 2011) § 36
[24] OP cit. n 13 § 47
[25] Op Cit. 23 § 31
[26] App. no. 63252/00.(ECHR 1 Marzu 2006) § 98)

[27] App. no. 20153/04 (18 December 2008) § 74,

*evolutive approach would risk hindering reform or improvement (see Atanasovski v. "**the Former Yugoslav Republic of Macedonia**[28].*"

Din il-Qorti ghalhekk sejra tindirizza l-ilment tar-rikorrent sa fejn jolqot l-allegat inċertezza legali fir-rigward tal-ġurisprudenza tal-Qorti Kostituzzjonali dwar id-dritt għall-assistenza legali.

Ħarsa lejn il-ġurisprudenza tal-Qrati tagħna dwar dan is-suġġett tixhed illi l-Qorti Kostituzzjonali rreġistrat żvilupp fil-mod li ġie interpretat dak deċiż mill-Qorti Ewropea fil-każ ta' **Salduz v Turkey.**[29] Filwaqt illi kien hemm żmien fejn il-Qorti Kostituzzjonali kienet tinterpreta l-linja li ħadet il-Qorti Ewropea dwar is-suġġett billi ssib ksur tad-dritt għal smigħ xieraq tar-rikorrent għar-raġuni biss li huwa jkun ġie mċaħħad mid-dritt għall-assistenza legali, maż-żmien, il-Qorti Kostituzzjonali żviluppat l-interpretazzjoni tagħha ta' dak deċiż mill-Qorti ta' Strasbourg b'dan illi kien jinsab li seħħet leżjoni biss f'każ li suspettat kien jiġi meqjus mill-Qorti bħala persuna vulnerabbli fiż-żmien illi huwa jkun ġie interrogat mill-pulizija mingħajr ma seta' jirrikorri għall-assistenza legali.

Kien biss wara li ġiet deċiża s-sentenza ta' **Borg v Malta**[30] illi l-Qorti Kostituzzjonali rreġistrat żvilupp ieħor fil-ġurisprudenza tagħha b'dan illi kien biżżejjed li l-liġi ma kienitx tippermetti li l-akkużat jew is-suspettat jirrikorri għall-assistenza legali meta jkun qiegħed jiġi interrogat mill-pulizija jew qabel jirrrilaxxa l-istqarrija tiegħu sabiex jinsab illi seħħet leżjoni. Madanakollu, bil-fatt waħdu li seħħ dan l-iżvilupp fil-ġurisprudenza, u allura matul is-snin is-sentenzi tal-Qorti Kostituzzjonali dwar is-suġġett ma kinux dejjem uniformi, ma jwassalx għall-konklużjoni li r-rikorrent sofra leżjoni tad-dritt tiegħu għal smigħ xieraq minħabba inċertezza legali. Fil-fatt, il-Qorti Ewropea kellha l-opportunità li tindirizza proprju dan il-punt.

Fl-imsemmi każ ta' **Borg v Malta**[31], intqal hekk mill-Qorti Ewropea:

---

[28] App no.36815/03. (EctHR 14 January 2010) § 38
[29] App. no 36391/02. (ECtHR [GC} 27 November 2008)
[30] App. no 75199/16 fit-29 Jannar 2019
[31] Op cit. n 30

"One of the fundamental aspects of the rule of law is the principle of legal certainty (see **Brumărescu v. Romania** [32], which, *inter alia,* guarantees a certain stability in legal situations and contributes to public confidence in the courts (see **Nejdet Şahin and Perihan Şahin v. Turkey**[33]. The persistence of conflicting court decisions, on the other hand, can create a state of legal uncertainty likely to reduce public confidence in the judicial system, whereas such confidence is clearly one of the essential components of a State based on the rule of law (vide **Vinčić and Others v. Serbia**[34]). However, the requirements of legal certainty and the protection of the legitimate confidence of the public do not confer an acquired right to consistency of case-law (see **Unédic v. France**[35]), and case-law development is not, in itself, contrary to the proper administration of justice since a failure to maintain a dynamic and evolutive approach would risk hindering reform or improvement (see **Atanasovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia**[36]). "The Court has been called upon a number of times to examine cases concerning conflicting court decisions and has thus had an opportunity to pronounce judgment on the conditions in which conflicting decisions of domestic supreme courts were in breach of the fair trial requirement enshrined in Article 6 § 1 of the Convention (see **Paduraru v. Romania**[37]; **Iordan Iordanov and Others v. Bulgaria**[38]; **Pérez Arias v. Spain**[39]; Ştefan and **Ştef v. Romania**[40]; **Taussik v. the Czech Republic**[41]; and **Tudor v. Romania**[42]). In so doing it has explained the criteria that guided its assessment, which consist in establishing whether "profound and long-standing differences" exist in the case-law of a supreme court, whether the domestic law provides for machinery for

[32] App. no. 28342/95. (ECHR [GC] 28 Ottubru 1999) § 61.
[33] App.no. 13279/05. (ECtHR [GC] 20 October 2011) § 57.
[34]App. nos. 44698/06 and others (ECtHR 1 December 2009) § 56.
[35] App. no. 20153/04. (ECtHR 18 December 2008) § 74.
[36]App no. 36815/03 (ECtHR 14 January 2010) § 38
[37]OP. cit n 26
[38] App. no. 23530/02. (ECtHR 2 July 2009)
[39] App. no. 32978/03. (ECtHR 28 June 2007)
[40] App. nos. 24428/03 and 26977/03. (ECtHR 27 January 2009)
[41] App. no. 42162/02. (ECtHR 2 December 2008)
[42] App. no. 21911/03. (ECtHR, 24 March 2009)

overcoming these inconsistencies, whether that machinery has been applied, and if appropriate to what effect (see **Iordan Iordanov and Others**[43]).

Illi in segwitu ghas-sentenza ta' **Borg vs Malta**[44] kien hemm zewg sentenza ohra li ghenu biex jifformulaw l-mod kif is-entenzo nostrana qed jittrattaw dan id-dritt u cioe **Farrugia vs Malta**[45] u **Beuze vs Belgium**[46] fejn illum l-esercizzju li ghandu isisr hu li l-gudikant jara l-overall fairness tal- criminal proceedings u li numru ta safeguards ittihdu qabel ma giet rilaxxjata l-istqarrija. Ghakhek mhemmx dubbju li kien hemm zvilupp kbir fir-rigward ta' dan id-dritt kardinali.

Illi pero f'dan il-kaz ma jirirzultax li kien hemm dak li hemm referenza ghalih fir-risposta tal Avukat Generali xi '*profound and long standing difference*' u dan ghaliex id-differenza fl-interpretazzjoni u applikazzjoni ta' dan id-dritt fundamentali u kardinali ta assitenza legali giet moghtija b'manjera djametrikament opposta f'numru ta' sentenzi li inghataw fl-istess jumt tas-27 ta' Jananr, 2021 mill-Qorti tal-Appelli Kriminali (sede Siperjuri) u mill-Qorti Kostituzzjonali. Ghalhekk huwa din l-incertezza legali li giet krejata fl-istess jum dwar l-istess principju li l-Qorti Kostituzzjonali giet imsejha tindirizza.

In finis jinghad kif gir ritenut fis-sentenza fl-ismijiet **S.W. u CR v United Kingdom'**[47]'judicial interpretation of crmina law provisions was a widespread and even necessary feature, Article 7 cannot be ead as prohibiting the gradual clarification of the rules of criminal liability through judicial interpretation from case to case, but the resultant development must be within the bounds of reasonable forseeability and not alter the 'essence' of the offence.

Di piu fis-sentenza **Kokkinas v Greece** [48] il-qorti qalet li l-artikolu 7 tal-Konvenzjoni Ewropeja joffri dak li hija sejhet bhala 'essential safeguards against arbitrary proseution, conviction and punishment' u spjegat li

---

[43] Op cit §§ 49-50
[44] App. No 75199/16 (ECtHR 21 Jannar 2016)
[45] App. no. 63041/13. (ECtHR 4 Gunju 2019
[46] App. no. 71409/10. (ECtHR 9 Novembru 2008)
[47] App. No 20190/92 (ECtHR 22 Novembru 1995)
[48] App. No (ECtHR 22 ta Novembru, 1995) { 52

" Article 7 embodies the general principle that offenes must be based in aw and that an individual mut be able to know from the wording of the relevant provisoins and if need be with the assistance ofthe courts interpretation of it, what accts and ommission will make him criminally liable.

Konkluzjoni

Ghalhekk il-Qorti, filwaqt li tirreferi ghal konsiderazzjonijiet kollha maghmulha, qieghda tilqa' t-talba tar-rikorrenti sabiex issir referenza kostituzzjonali stante li jesisti stat ta' incetezza legali dwar l-prova li ghandu jkun hemm b'statement li gie rilaxxjat fl-assenza ta' assitenza legali, meta ir-regola ta' inferenza kienet parti mill-ligi tal-pajjiz u ghalhekk qeda tissospendi l-prosegwiment tas-smigh tal-kaz, tiddiferixxi l-kawza sine die u tirreferi l-atti lill-Onorabbli Prim' Awla tal-Qorti Civili (Sede Kostituzzjonali) sakemm ikun hemm esitu finali dwar din ir-referenza.

(ft) Consuelo-Pilar Scerri Herrera

Imhallef

VERA KOPJA

Franklin Calleja

Deputat Registratur